

Konferencija za novinare nakon sjednice Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira

Visoki predstavnik Valentin Inzko

Dame i gospodo,

Hvala svima što ste došli.

Nažalost, Rusija nije mogla prihvatiti ovaj communique. Sigurno razumijete da je jedino ispravno s moje strane da u njihovo ime ne objašnjavam razloge iz kojih su odlučili tako reagirati. Siguran sam da će vam to oni sami obrazložiti.

Žalimo zbog toga, a ovakvu situaciju smo imali već jednom 2008. godine, tijekom mandata mog prethodnika. Ovo ni na koji način ne umanjuje ulogu Ruske Federacije u Upravnom odboru Vijeća za provedbu mira, koju mi poštivamo.

U Communiqueu su prezentirani zaključci s naše sjednice održane tijekom protekla dva dana, no želio sam vam se izravno obratiti kako bih vam približio način razmišljanja koji je doveo do nekih od ovih zaključaka.

Prije svega, dozvolite mi da kažem da je diskusija bila otvorena, konkretna, temeljita i sveobuhvatna. Nije nikakva tajna da je međunarodna zajednica duboko zabrinuta zbog

neuspjeha vodećih političkih lidera i institucija Bosne i Hercegovine da ispune uvjete potrebne za integraciju u euro-atlantske institucije i osiguranje napretka ove zemlje.

Poruka Upravnog odbora političkim liderima i institucijama je vrlo jasna: uozbiljite se i počnite ostvarivati konkretne rezultate u korist ove zemlje i njezinih građana.

Upravni odbor jučer se sastao s predsjedateljem Vijeća ministara BiH, gospodinom Bevandom, i jednim od njegova dva zamjenika, ministrom financija, gospodinom Špirićem, kada se razgovaralo o, kako su to obojica konstatirala, prilično razočaravajućem neuspjehu da se postigne napredak u svezi s nekoliko pitanja s kojima se suočava vladajuća koalicija u državnim institucijama. Naravno, i u okviru Vijeća ministara nije bilo napretka, ali je situacija još lošija u Parlamentu na državnoj razini jer su od 2010. godine usvojena samo četiri zakona, ne uključivši proračun.

Nakon sastanka s predstavnicima bosanskohercegovačkih institucija, Upravni odbor PIC-a započeo je detaljnu analizu teških pitanja u svezi s napretkom zemlje. Konkretno, razgovarali smo o sljedećim pitanjima:

- neprovođenje presude Europskog suda u predmetu Sejdić-Finci i ostale zapreke koje onemogućuju napredak BiH na putu ka EU;
- zabrinjavajuća praksa neprovođenja odluka najvišeg sudskog organa u BiH – Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Ustavni sud je sam u 35 slučajeva naveo problem neprovođenja njegovih odluka. Dakle, ne radi se o pojedinačnom slučaju ili iznimci, kao što je Mostar, nego se radi o praksi, a takva praksa je zabrinjavajuća;
- nepoduzimanje minimalnih koraka koji su potrebni za rješavanje vojne imovine i za deblokadu sudjelovanja BiH u NATO-ovom Akcijskom planu za članstvo i za daljnju provedbu programa 5+2, što je potrebno za zatvaranje OHR-a. Treba podsjetiti da se, kada je u pitanju vojna

imovina, radi samo o 63 objekta. Polovica ih je već riješena, a potrebno je poduzeti neke aktivnosti u svezi s preostalim objektima. No, potrebna je prvenstveno politička volja;

- neuspjeh nastojanja da se okonča paraliza organa vlasti i institucija u Federaciji BiH ;
- neuspjeh da se osigura demokratska zastupljenost i organiziraju učinkovite vladajuće strukture u Mostaru;
- neuspjeh u rješavanju ekonomske krize zbog koje sve veći broj građana živi u siromaštvu;
- neuspjeh u rješavanju problema korupcije;
- neuspjeh u odustajanju od retorike kojom se poziva na podjele i ponovno usmjeravanje napora na hitno pronalaženje rješenja za probleme s kojim se suočavaju građani.

Ovi neuspjesi su u jakom kontrastu prema pomacima koje su ostvarile susjedne zemlje, a koji su dobrim dijelom rezultat volje lidera da predvode ove procese.

Mnoga izaslanstva u Upravnom odboru PIC-a čudile su se s pravom da, ako su lideri u Srbiji mogli naći hrabrosti i volje da postignu kompromis na jednom tako teškom pitanju kao što je Kosovo, dok istodobno lideri u BiH nisu u stanju pronaći kompromis da provedu presudu Sejdić-Finci. Želio bih vas pitati, a ovo nije demagoško nego suštinsko pitanje, što je teže: riješiti slučaj kao što su Kosovo i Srbija ili riješiti predmet Sejdić-Finci? Ili još drastičniji primjer: riješiti pitanje Kosova i Srbije ili riješiti pitanje Mostara – što je teže? Mislím da politički lideri trebaju o tome ozbiljno razmisliti. Imamo jako dobar primjer iz susjedstva.

Nekoliko izaslanstava je također izrazilo zaprepaštenost jednim općim nepostojanjem osjećaja hitnosti ili odgovornosti. Budući da je politika Upravnog odbora PIC-a, OHR-a i cjelokupne međunarodne zajednice u nekoliko proteklih godina bila da se odlučivanje gotovo u potpunosti prepusti institucijama BiH, pokušaji da se međunarodna zajednica

okrivljuje za probleme koji tište ovu zemlju samo su prazni izgovori.

Dozvolite mi da istaknem da je opći dojam da su u BiH podbacili politički lideri, a ne građani. Odgovornost za neuspjeh Bosne i Hercegovine da postigne napredak može se pripisati malom broju političara. Nažalost, ovaj mali broj političara ne ostvaruje konkretne rezultate. Možda ćete također pročitati informacije koje danas dolaze iz Europskog parlamenta gdje je Doris Pack željela predložiti rezoluciju o Bosni i Hercegovini. Ta rezolucija bit će prihvaćena, ili je prihvaćena, a ona je također željela predložiti amandman na ovu rezoluciju o Bosni i Hercegovini po kojem bi se suspendiralo članstvo BiH u Vijeću Europe, a također bi se suspendirali IPA fondovi i Prijelazni sporazum. Ovaj amandman nije prošao. Odbijen je, ali bilo je vrlo tijesno. 305 zastupnika je glasovalo protiv ovog amandmana, a 278 je glasovalo za amandman. Dakle, vrlo tijesan rezultat glasovanja i mogao se gotovo usvojiti da je 14 ili 15 glasova prevagnulo na drugu stranu. Mislim da je ovo vrlo alarmantna situacija i da je to zvono za uzbunu za BiH i njezine političke lidere. U stvari, to je u istom tonu kao upozorenje Stefana Fuelea.

* * *

Članovi PIC-a su također razgovarali o tekućoj inicijativi za reformu Federacije. Jasno je stavljeno do znanja da će element ustavne, institucionalne i administrativne reforme pomoći da se smanji trošak vlasti i da je učini efikasnijom – i politički direktori su izrazili potporu inicijativama u ovoj oblasti, posebice zbog toga što dolazi i od domaćih eksperata. I, naravno, izneseno je mišljenje da reforma Federacije treba također uzeti u obzir Washingtonski i Daytonski sporazum.

Također je jasno da, ukoliko se institucijama koje već postoje pruži potpora i ako se osnaže, onda političari neće moći blokirati sustav da bi ostvarivali sopstvene ciljeve.

Zakon, sudovi, regulatorne agencije i zakonski organi su tu da štite građane i da osiguraju da političari budu odgovorni za svoje djelovanje. Ove institucije se moraju podržavati i jačati i one imaju potporu međunarodne zajednice.

Glede toga, ja bih naglasio da je na ovoj sjednici PIC istaknuo činjenicu da se međunarodna zajednica u Bosni i Hercegovini ne bavi primarno nekolicinom moćnih ljudi – naš angažman je sa četiri milijuna građana.

Jasno je da jedna mala manjina političkih lidera nije bila u stanju ili nije bila voljna predstavljati interese ovih četiri milijuna ljudi – problemi se ne smanjuju: oni se povećavaju.

* * *

Vijeće za provedbu mira je razgovaralo o načinima rješavanja konkretnih izazova, uključivši krizu u Federaciji, zapreke na putu prema euro-atlantskim integracijama, stalna osporavanja Daytonskog sporazuma i suvereniteta Bosne i Hercegovine, situaciju u Mostaru, te poteškoće s kojima se građani suočavaju zbog ekonomske krize.

Jedna oblast koja izravno utječe na građane i o kojoj smo razgovarali dosta detaljno je jedinstveni matični broj. Privremeno rješenje, koje bi zadržalo jedinstveni sustav uređen na državnoj razini je na dohvat ruke, ali ipak neki su odlučili da ga opstruiraju, kao izgovor za rušenje sustava. Od nekih članova Upravnog odbora PIC-a smo čuli da ako se ovo pitanje ne riješi na pravilan način, onda bi moglo također ugroziti izdavanje putovnica, a posebice putovanja građana BiH u strane države. Bez jedinstvenog sustava matičnih brojeva, građani se u budućnosti mogu suočiti sa poteškoćama pri dobijanju viza za neke zemlje za koje još uvijek treba viza. Štoviše, sa stajališta Daytonskog sporazuma jednostavno nije prihvatljivo da niže razine vlasti – kao što su entiteti – jednostrano uređuju pitanja koja su već uređena državnim zakonima.

U svezi sa Srebrenicom i crkvom u Budaku, izneseni su jasni stavovi i molim vas da pogledate naš communiqué koji je sasvim eksplicitan i opširan u svezi s ovim pitanjem.

U prošlosti smo pozivali političke lidere da usvoje konstruktivnija i realnija stajališta; surađivali smo sa njima i, kad god je to bilo moguće, podržavali smo ih.

Ali, rezultati nisu bili ohrabrujući i građani, civilno društvo, moraju se upitati da li su promjene neophodne ili ne i koliko još dugo ovo može trajati.

Prvi zamjenik visokog predstavnika Roderick Moore

Ja ću govoriti o Mostaru. U svezi s tim, vođeni su sadržajni razgovori. Čak su možda i najšire diskusije bile usredotočene na situaciju, politički zastoj i krizu u Mostaru. Kada dobijete primjerak Communiquéa, vidjet ćete da su najoštrije riječi, po mome sudu, u dijelu koji se bavi Mostarom. A razlog za to je vrlo jednostavan. Ja mislim da međunarodna zajednica, a svakako veleposlanici koji su bili ovdje u ovoj prostoriji jučer i danas, jednostavno ne mogu vjerovati da domaći političari ovo pitanje nisu mogli riješiti u dvije i pol godine otkako je Ustavni sud donio presudu. Mislim da su koristili termine kao što je žaljenje zbog neuspjeha lokalnih političkih stranaka da u protekle dvije i pol godine riješe ovo pitanje. Ovo je nevjerojatno važno pitanje, ne samo po našem mišljenju, nego i po mišljenju visokih zvaničnika ove države.

Obveza poštivanja presuda Ustavnog suda ove zemlje, koji je, na kraju krajeva, najviši sud u Bosni i Hercegovini, proistječe izravno iz Daytonskog mirovnog sporazuma, konkretno iz Aneksa 4 (Ustav), gdje se navodi da su odluke Ustavnog suda konačne i obvezujuće.

Značajno je i to što su veleposlanici u razgovorima koje su

vodili jučer s predsjedateljem Vijeća ministara Bevandom čuli kako je on nekoliko puta ponovio da je prosto neprihvatljivo da se odluke Ustavnog suda ignoriraju. On je čak otišao tako daleko da je ustvrdio, i to ispravno, da je neizvršavanje odluka Ustavnog suda kazneno djelo. Naravno, kriza u Mostaru proizlazi izravno iz propusta političkih stranaka da urade upravo to – da poštivaju presude najvišeg suda u zemlji.

Mislim da vam je svima poznato da je prije sedam mjeseci na ovom istom mjestu, OHR uz potporu Upravnog odbora pokrenuo proces posredovanja u iznalaženju kompromisnog rješenja za ovaj problem, tj. krizu u Mostaru. Mi smo pokrenuli ovaj proces jer smo bili uvjereni tad, a uvjereni smo i sad – i cijela međunarodna zajednica koja je predstavljena u Upravnom odboru je uvjerena – da je pitanje Mostara rješivo. Po mome mišljenju, kao što je rekao visoki predstavnik, to pitanje je manje komplicirano od Kosova. Mi smo čvrsto uvjereni da postoje kompromisna rješenja koja su u potpunosti sukladna odlukama Suda, Ustavom Federacije i kantona, i naravno koja ni na koji način neće ugrožavati niti štetiti interesima bilo kojeg od konstitutivnih naroda u Mostaru. Ovo je problem koji se da riješiti. To je rješiv problem uz minimum dobre volje i kreativnosti.

Kao dio ovih posredničkih aktivnosti, mi smo održali više od 100 sastanaka sa osam političkih stranaka koje su zastupljene u Mostaru i u državnom Parlamentu. Mi smo s njima održali bezbroj telefonskih razgovora, kao i desetine koordinacijskih sastanaka s Upravnim odborom. Upravni odbor je, u stvari, uvijek bio uključen i informiran i pružao nam je potporu za ovaj proces posredovanja na svakom dijelu puta. Nismo radili ništa bez konzultacija s Upravnim odborom.

Loša vijest je da je jednoglasni stav Upravnog odbora da su dvije najveće stranke zastupljene u Mostaru – SDA i HDZ BiH – do sada bile potpuno nefleksibilne i da nisu pokazale nimalo spremnosti da razmotre moguća kompromisna rješenja u Mostaru. Kada smo pokrenuli ovaj proces u listopadu prošle godine s

osam stranaka, svaka od njih – uključivši i dvije stranke koje sam upravo spomenuo – obećale su nam, ne samo visokom predstavniku i meni nego cijelom Upravnom odboru, da će sudjelovati u ovom procesu sa očekivanjem da će jedino rješenje biti kompromisno, te prihvatajući da niti jedna stranka neće moći postići sve svoje ciljeve. Nažalost, Upravni odbor PIC-a danas je zaključio da ove dvije stranke – SDA i HDZ BiH – nisu ispunile obećanje koje su dali Upravnom odboru, a to je da će sa tim očekivanjem sudjelovati u ovom procesu. Ne samo da su odbili sve nove ideje koje su drugi sudionici tog procesa predložili, nego se i dalje tvrdoglavo drže istih onih ideja i istih onih prijedloga koje su imali prije no što je započeo ovaj proces posredovanja – bez obzira na to što je bukvalno svaki sudionik rekao da te ideje nemaju i neće imati političku potporu da budu usvojene u domaćim institucijama.

S druge strane, dobra vijest je da je većina sudionika ovog procesa do sada pokazala spremnost da razmotre nove ideje koje bi potencijalno mogle dovesti do kompromisnog rješenja.

Mnoge od tih ideja ugrađene su u takozvani kompromisni okvirni dokument o kojem je svih osam stranaka sudionica prvi put razgovaralo prije otprilike dva mjeseca. Jučer ili prejkjučer sam vidio napise u tisku u kojima se spominje neki novi dokument. To, u stvari, nije tačno. To je dokument koji je pripremljen prije otprilike dva mjeseca i koji je dobilo svih osam stranaka sudionica.

Važno je da je Upravni odbor PIC-a danas javno i eksplicitno podržao ovaj kompromisni okvirni dokument kao najrealniji osnov na kojemu se može izgraditi kompromisno rješenje koje će osigurati provedbu odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Jednako važno je to što je Upravni odbor pozvao OHR da provede proces posredovanja do kraja na temelju krajnje fokusiranih i ciljanih razgovora, koji bi se zasnivali na parametrima iz tog kompromisnog okvirnog dokumenta. A ti parametri sada su još precizniji nego kada je ovaj proces posredovanja počeo, prije

nekoliko mjeseci.

Također je važno da je Upravni odbor jasno kazao da će svaka stranka koja ne pristane na takvo kompromisno rješenje snositi odgovornost za činjenicu da nije ispunila uvjete iz Mirovnog sporazuma. A to je sigurno vrlo velika odgovornost.

Svih osam stranaka bit će pozvano da sudjeluje u ovim razgovorima i kada smo neformalno razgovarali sa njima o toj ideji, velika većina stranaka već je pristala da sudjeluje u razgovorima na temelju parametara iz kompromisnog okvirnog dokumenta. Svakako se nadamo da će sve stranke iskoristiti ovu mogućnost da pokušaju konačno riješiti ovo pitanje. Mislim da je to doista prava prilika da se riješi kriza koja je rezultirala veoma opipljivim posljedicama za ljude koji žive u Mostaru – jedine u ovoj zemlji koji prošle godine nisu mogli glasovati. Mislim da je to sramotno. Bili smo svjedoci fiskalne krize koja je imala vrlo konkretne posljedice za građane Mostara. Gradsko vijeće Mostara ne funkcionira, i tako dalje. Sada se pruža prilika da se ovo pitanje riješi i svakako se nadamo i očekujemo da će stranke tu priliku i iskoristiti.